

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Feruor, spiritus in dicendo. cap. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Feruor Spiritus in dicendo. Cap. VIII.

Quoniam industriam & prudentiam in Concionante in hac appendice aperimus, placet hoc loco monere aliquid circa Spiritus feruorem in ipsa actione, ac dictione tenendum; præsertim cum pauca hæctenus à nobis hac de re tam necessaria, tamq. graui, atque ad negotium nostrum tanti momenti, sint disputata. Certè in Concionatore Spiritu magis quam propria sententia, lingua loqui debet; hinc fiet vt verba eius, igne diuino inflammata omnium corda calefaciant, vt verè illud dici possit ignis à facie eius exarsit, carbones succensi sunt ab eo. Greg. in illa verba: Scintilla quasi aspectus æris candentis, comparat prædicatorum voces his scintillis, quia, inquit, vita prædicantium sonat & ardet, ardet desiderio, sonat verbo, de candente ære scintilla procedunt, quia eorum exhortationibus verba flammantia ad aures audientium procedunt.] Ex his D. Antonium Patauinum fuisse accepimus, cuius fama cum ad vigintiduos latrones peruenisset, curiositatis, non pœnitentiæ studio ad eius concionem accesserunt, à quo ita inflammati sunt, vt omnes pariter ex perdito illo vitæ statu resipuerint. Et hoc ipsum à nobis exigit Deus, quod Hieremiæ contulit: Ecce ego dedi verba mea in ore tuo in ignem, & populum istum in ligna, & vorabis eos. Cæterum multos dicit Bernar. esse magis de sublimi fumantes, & tales docet esse eos, qui verbis de elatione fumant, & tepidè agunt sine flamma & Spiritu charitatis.] Cui deest hic spiritus feruor, is videtur potius murum Concionatoris simulachrum, quam Concionator. Multum momenti in hoc feruore spiritus positum est ad fructum ex verbo Dei colligendum, vt sit Concionator fecunda mater filiorum si ipse ferueat, aut tanquam mulier sterilis, si eo destituitur. Sed non est omnino facile exprimere quidnam sit hic spiritus, ex quo fructum Concionis credimus magna ex parte pendere; certè non est vox alta, vel clamores, vt etiam alibi monuimus, aut vehemens agitatio in suggestu, neque etiam gemitus quidam, quia omnino credimus hæc posse præstari etiam sine spiritu, & sine fructu, quamuis etiam ex vehementia spiritus hæc soleant aliquando prouenire, & sint nonnunquam eius effectus. Existimabit aliquis, & bene esse charitatem, vel potius charitatis ardorem vnde nascitur zelus diuinæ

Hom. 3. in
Ezech.

Hier. c. 5.

In probe.
vitæ Sæcti
Malachia.

Feruor Spiritus
in concio-
ne quid sit.

diuinæ gloriæ, & salutis animarum qui viuificat, & exacuit
 verbum Dei, & facit tanquam gladium penetrabiliorem om-
 ni gladio ancipiti, pertingentem vsque ad diuisionem animæ,
 ac spiritus. Vnde rectè quidam interrogatus, quidnam esset
 maximè necessarium ad Concionatoris officium ritè obeun-
 dum, respondit, ardentissimo Christi Iesu amore flagrare,
 hic enim amor si adsit, quid ni egregiè omnia perficiantur?
 Posset fortè dici planius esse quandam vim, seu viuacitatem,
 dicendi cum energia, & efficacia, quamdam animi excelstita-
 tem, præstantiamque, ac libertatem trahendi homines ad
 Christum, & adducendi peccatores à malo vitæ statu ad gra-
 tiam, ad omnem virtutem, & Christianam perfectionem, at-
 que adeo corda penetrandi natam ex charitate Dei, quæ tã-
 quam ignis non se continet intus, sed per os ex abundantia,
 cordis emittit voces, tanquam è fornace flammæ. Eminent
 verò hic spiritus, & feruor non solum in doctrina, quæ effica-
 citatem habeat, sed etiam in modo dicendi cum pondere,
 qualis erat Christi sermo, qui docebat tanquam potestatem
 habens, stupebant omnes super doctrina eius, quia cum po-
 testate coniunctus erat sermo ipse, & D. Pauli, qui de se ait,
 Sermo meus non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis,
 sed in ostensione spiritus, & virtutis, hoc est, non in appa-
 ratu magnifico verborum, sed in quadam arcana & interna po-
 testate à Spiritu sancto operante, & Apostolorum, qui in Act.
 orabant: Domine da seruis tuis cum omni fiducia loqui ver-
 bum Dei. De qua potentia diuini verbi ait idem Paul. Arma,
 inquit, militiæ nostræ non sunt carnalia, sed potentia, id est,
 quæ à Deo habent vim suam, Deoq; deseruiunt ad destructio-
 nem munitio, quasi dicat, nihil tam munitum, quod non
 deiciant etiam omnem altitudinem extollentem se aduersus
 scientiam Dei, Nihil tam acutum, quod non retundatur si
 adsit spiritus. Est hic spiritus robustorum, secundum Isaiam
 inftar turbinis impellens parietem, hoc idem mihi videtur
 dicere idem Paul. quæ Dei sunt, nemo cognouit nisi spiritus
 Dei, nos autem non spiritum huius mûdi accepimus, sed spi-
 ritum, qui ex Deo est spiritualibus spiritualia comparantes,
 hoc est, sicut in concionibus spiritualia tractamus, ita etiam
 spiritualiter id præstemus, quod ille perficit qui intus, & ex-
 tra se spiritualem exhibet, iuxta naturam rerum spiritualiũ,
 quas tractat. Sicut & D. Petrus docuit: Si quis loquitur qua-
 si sermones Dei, ergo secundum hoc præceptum res spiritua-
 les

Hebr. 4.

Vis, & effica-
 cia in dicen-
 do.

Luc. 4.

Exemplum
 Christi, &
 Pauli.

1. Cor. 2.

Act. 4.

2. Cor. 10.

Isai. 25.

1. Cor. 2.

1. Pet. 4.

Qg

les

les afferre debet in concione, & spiritualiter efferre, eo scilicet modo, qui spiritum Dei spiret, hoc planè facit qui nihil aliud in concione quærit, quam spirituales reddere homines, id est Dei amantes, qui in sacra doctrina nihil miscet prophænum, qui Euangelium non tanquam hominis verbum, sed verè est, tanquam verbum Dei tractat, qui tum actione, tum verbis, ac sententijs ad pietatem inuitat Auditores, adeò vt omnia spiritu Dei plena videantur. Denique ita debet Concionator loqui, vt de eius verbis dici possit: Verba quæ ego loquor vobis, spiritus & vita sunt, id est, sint verba viuæ, non mortua, & spiritum habeant viuificantem, vt non possint qui audiunt facile resistere, sicut de S. Stephano Scriptura testatur. Non poterant resistere spiritui qui loquebatur, & sicut ad verba Petri concionantis compuncti sunt, & dixerunt, quid faciemus viri fratres? Hoc autem debet Concionator à Deo etiam atque etiam flagitare, cuius est linguam, mentemque decentis mouere, corda, & voluntates audientium seclere. Vnde August. Cum (ait) homines pro correptione in viam iustitiæ reuertuntur, quis operatur in cordibus eorum ad salutem, nisi ille, qui quolibet plantante atque rigante, & quolibet in agris, & arbusculis operante incrementum dat Deus?] Et

Ioan. 6.

Actor. 6.

Actor. 2.

Lib. de correct. & gratia. c. 14.

Hom. 2. de Spiritu sancto.

Quomodo possit feruor hic comparari.

In 1. Cor.

14. ho. 35.

Psal. 38.

Et Chrysof. Da mihi nauim vacuam gubernatores, nautas, funes, anchoras, omnia disposita, & nusquam esset Spiritus ventis, nonne tardat omnis quantuscumque est apparatus si deficit operatio spiritus? Ita fieri solet, licet sermonis sit ampla suppellex, & mens profunda, & eloquentia, & intelligentia, non adsit autem Spiritus sanctus, qui vim suppeditat, otiosa sunt omnia.] Quod si quis à me quærat, quonam artificio, aut qua via hunc sibi spiritus feruorem comparet noster Orator; Dominum Dei esse respondebo, & ab eo communicari per aliquod eius speciale auxilium; nec talentum naturale ad hoc esse satis, quamuis natura, diuinæ ac supernaturali motioni feruiat optimè, vt sit ipsa subiectum gratiæ, sed debet à nobis precibus à Deo impetrari. Hinc Chrysof. in ea verba sancti Pauli, qui loquitur lingua, oret vt interpretetur, ait, hic ostendit penes ipsos esse quo pacto Domino potiantur. Oret, inquit, hoc est, quod penes se est inducat. Si diligenter enim postulabit, potietur, postula igitur non linguæ solum, sed interpretationis etiam donum, vt prodesse omnibus queas.] Meditationem esse valde vtilem, non oportet repetere, quia in meditatione exardescit ignis, sicut & aliqua carnis castiga-

stigatio, vt alibi tetigimus. Iunabit præterea considera-
 tio peccatorum populi, vt Christus videns ciuitatem fleuit
 super illam, dicens, Si cognouisses & tu. Item videns viola-
 tum templum, zelo exarsit, sic Esdras ad Deum orauit, & *Luc. 19.*
 Elias ex eodem zelo, qui natus est ex peccatorum considera- *2. Esdr. 1.*
 tione, & iniuria Dei; spes fructus & conuersionis animarum *4. Reg. 3.*
 vim dabit spiritui. In Eliseo per melodiam & psaltem, spiri-
 tum prophetiæ suscitauit Deus, sic musica deuota disponit
 aliquando animam; lectio item librorum spiritualium, ad
 hunc feruorem in nobis excitandum, emolumento erit, vt le-
 gere Chryostomum, Bernardum, Soliloquia D. Augustini, ope-
 ra Ludouici Granatenfis; sed omnino deuitet libros verbo-
 sos, curiosos, ac vaniloquentiæ deditos, ne quid sibi de hac
 pice adhereat, quod est facillimum. Ad hæc auferenda sunt
 quæ spiritum extinguunt, vt sunt Ambitionis spiritus, & ho- *Impedimēta*
 norum ac rerum temporalium cupiditas. Rursum quædam *feruoris.*
 vita mollis, dum delicatè corpus nutrimus, & sensuum oble-
 scimenta secliamur. Præterea qui diuinum hunc ardorem
 concipere velit, otiosis in colloquijs non immoretur, nam hæc
 spiritum fugant, neque in negotijs quæ non sint spiritualia,
 neque in frequenti hominum consuetudine, quia hæc animum
 auocant à Spiritu, & distrahunt. Denique qui anhelat ad fer-
 uorem spiritus in dicendo, frustra nititur, nisi verè cum spi-
 ritu vitam gerat, & rebus spiritualibus sedulò sit addictus.
 Nam in his qui verè non sunt tales, feruor ille aduentitius,
 qui aliquando apparet, est affectatus, non sincerus, nec verè
 spiritualis, extrinsecus agitatur Concionatoris voces, & au-
 res verberat Auditorum, sed neque horum, neque illius ani-
 mas penetrat.

Curet vt attentum habeat Auditorem. Cap. IX.

Q uod attinet ad ipsos Auditores etiam aliqua occurrunt *Prudentia*
 admonenda, præter ea, quæ alibi posita sunt. Inter quæ *erga Audi-*
 illud primo loco dicamus, vt curet Orator noster attentum, *tores.*
 semper habere Auditorem; non enim solum in exordijs id
 præstare oportet, sed magis adhuc inter dicendum. Imò ve-
 rò tenenda est Ciceronis regula, præcepta principiorum in *2. de Orat.*
 tota oratione seruanda esse; nam & beneuolum, inquit, Audi-
 torem facilius facere potero, cum sum in cursu orationis,
 quam cum omnia sunt inaudita. Docilem autem, non cum

Q 9 2 polli-